

Poštarina plaćena u gotovu

Ovaj dvobroj stoji 2 dinara

Mali
ISTRANIN

GOD. XI

SVIBANJ-LIPANJ 1940

BROJ 9-10

Mala pošta

Ovih dana razasiljemo svim dužnicima čekovne uplatnice, na kojima je naznačeno koliko tko duguje u ime pretplate.

Lijepo ih i ovom zgodom molimo, da ne odgađaju s doznakom, nego da nam novac odmah pošalju. Time će nam učiniti veliku uslugu, jer zastaci u pretplati teško ugrožavaju opstanak našega lista.

Tko može neka pošalje makar i najmanju svotu u fond lista, jer će time platiti pretplatu za onu siromašnu istarsku djeću, koja list ne mogu platiti, a željela bi da im ga šaljemo.

Dužnici! Poновno Vas molimo, ne odgađajte!

Posaljite odmah dužnu pretplatu!

U FOND »MALOG ISTRANINA« darovali su učenici iz Brgulja kod Molata, svaki po 3.— Din i to: Šime Marketo, Augustin Maletić, Šime Lovretić, Stanko Maras, Albino Šarunić, Kraljević Vojko, Maletić Stanko i Robert Didov.

Svima se najljepše zahvaljujemo. Ugledali se i drugi u njihov lijepi primjer.

Razno

Rakija mjesto petroleja. Novine pišu kako se je zgodno snašao naš težak u okolici Smedereva u nestašici petroleja. U voćarskim a i vinogradarskim krajevima seljak ove godine obiluje rakijom sljivovicom i lozovačom, koju slabo i teško unovčuje. Trgovci u Smederevu zapazili su kako je najedamput opala potrošnja petroleja. Seljaci su prestali kupovati petrolej, a zašto? Zamijenili su petrolej rakijom od 50 stepena. Rakija u svjetiljci s dobrim fitiljem gori bijelom svjetlošću vrlo jako, a k tome ne daje nikakav neugodan miris kao petrolej. Uistinu je naš seljak do-mišljat.

Beskrajno ime. Kada je ovih dana jedan čestiti građanin La Plate u Braziliji zatražio na policiji jedan dokument, činovnici su se preplasil. Taj čovjek, koji je u svom životu sigurno već mnogog činovnika doveo do ocajanja, zove se: Pedro de la Preciosísima Sangre de Nuestro Señor del Sagrado Bernabe de la Santísima Trinidad Comproy. Ovo je zbilja dugačko ime.

MALI ISTRANIN

GOD. XI

SVIBANJ-LIPANJ ŠK. GOD. 1939/40

BR. 8-10

Zadnji dan obuke

(Priča jednog malog Alzačanina)

Alzacija i Lorena ili kako ih Nijemci nazivaju Elzas-Lotrigen su dvije francuske pokrajine tik uz njemačku granicu. Godine 1870. za francusko-njemačkog rata u kom su Nijemci pobijedili Francuze, te su pokrajine oduzete Francuskoj i priključene Njemačkoj. Mnogo je Francuza zato iselilo iz nje, ne htijući živjeti pod njemačkom vlašću. U svim uredima i školama bio je uveden njemački jezik.

Pisac ove pripovijesti koji je jedan od najvećih francuskih pisaca, opisao je u njoj događaj, kad stari francuski učitelj napušta školu i oprašta se s djecom. 48 godina bila je Alzacija i Lorena pod njemačkom vlašću. Za velikog svjetskog rata, koji je trajao od 1914 do 1918, Francuska je pobijedila Njemačku i ponovno osvojila Alzaciju-Lorenu. Sada se međutim i opet vode u toj pokrajini srašne borbe između Francuza i Nijemaca.

Toga sam jutro jako zakasnio u školu i bojao sam se, da ću biti grđen, to više, što nam je gospodin Hamel rekao, da će nas ispitivati o glagolskim priložima, a ja o njima nisam imao ni pojma. U jednom času pade mi na pamet, da izostanem od obuke i da se malo prošetam po polju.

Vrijeme je bilo tako toplo, tako vedro!

Na rubu šume čulo se zviždanje kosova, a na susjednoj livadi vježbali su Prusi. Sve me je to privlačilo mnogo više od pravila o priložima, ali sam se ipak svladao i potrčao prema školi.

Prolazeći ispred općine, opazio sam svijet, koji se zaustavio pred oglasnom pločom. U posljednje dvije godine doznavali smo s nje samo loše vijesti: o izgubljenim bitkama, o oduzimanju hrane i stoke, i ne zaustavljajući se pomislio sam:

— Što li je opet sada?

Dok sam trčao preko trga, kovač Wachter, koji je sa svojim naučnikom čitao oglas, doviknuo mi je:

— Ne žuri toliko, mali, stići ćeš u školu dosta rano!

Mislio sam da mi se ruga, i sav zadihan ušao sam u školsko dvorište.

U školi je obično na početku obuke bila velika galama, koja se čula čak na ulicu: otvaranje i zatvaranje ladica, glasno ponavljanje zadaća, pri čemu su đaci začepili uši da bolje upamte, i učiteljevo veliko ravnalo, kako udara po stolu.

Ja sam sa svim tim računao, pa sam mislio, da ću se došuljati neopaženo do svog mjesta, ali upravo toga dana bilo je sve mirno kao nedjeljom ujutro. Kroz otvoren prozor vidio sam svoje drugove, kako već sjede na svojim mjestima, i g. Hamela, koji je šetao po razredu s onim strašnim željeznim ravnalom pod pazuhom. Trebalo je otvoriti vrata i ući po takvoj mrtvoj tišini. Možete zamisliti, da sam bio crven i uplašen!

Ali g. Hamel pogledao me je bez srdžbe i rekao mi blago: — Idi brzo na svoje mjesto dragi Franc, već smo htjeli početi i bez tebe.

Prekoračio sam preko klupe i odmah sjeo na svoje mjesto. Istom tada, kad sam se malo sabrao, vidio sam da je na učitelju lijepi zeleni kaput i crna svilena vezena kapica, koje je nosio samo kada je dolazio nadzornik i na zaključnoj školskoj svečanosti. Uostalom, cijeli je razred bio nekako neobičan i svečan. Ali najviše me je iznenadilo, kad sam u dnu učionice, na klupama, koje su obično bile prazne, vidio kako šutljivo sjede mještani: stari Hauser s trorogim šeširo, stari načelnik, stari poštar i još nekoliko njih. Svi su izgledali žalosni, a Hauser je donio staru poderanu početnicu, koju je širom otvorenu držao na koljenima, i na njoj je držao svoje naočare.

Dok sam se svemu tome čudio, g. Hamel popeo se na katedru i onim istim blagim i ozbiljnim glasom, kojim je mene dočekao, reče nam:

— Draga djeco, danas vam predajem zadnji put. Iz Berlina je došla zapovijed, da se od sada u školama Alzacije i Lorene uči samo njemački... Sutra dolazi novi učitelj. Danas je zadnji dan obuke na franceskom jeziku. Molim vas, da budete pažljivi.

Mene su te riječi ganule. Sigurno je to pisalo na oglasnoj ploči pred općinom!

Moj zadnji dan obuke na franceskom jeziku, a ja sam jedva znao pisati! Ne ću ga, dakle, nikada ni naučiti! Morat će ostati pri tome!... Kako sam sada sebi predbacivao izgubljeno vrijeme, što sam izostajao od obuke, tražeći gnijezda ili skližući se na Sarri! Knjige, koje su do malo prije bile dosadne, koje mi je bilo tako teško nositi, moja gramatika, moja biblija, činile su mi se sada kao stari prijatelji, s kojima mi se teško rastati. Tako mi je i s g. Hamelom. Pri pomisli da će otići i da ga ne ću više vidjeti, zaboravio sam na sve kazne i na sve udarce ravnalom.

Jadni čovjek! U čast svoga zadnjeg dana obuke obukao je svečano odijelo, i sada mi je bilo jasno, zašto su došli seoski starci i sjeli u dnu učionice. Njihova prisutnost kao da je značila da žale, što nisu češće dolazili u školu. U isti čas kao da su se na taj način htjeli zahvaliti našem učitelju za njegovu četr-

deset-godišnju službu i da učine svoju dužnost prema domovini, koju će izgubiti...

Tako sam razmišljao, kad najednom čuh svoje ime. Bio je moj red da govorim. Što sve ne bih dao, da mogu lijepo, glasno, jasno i bez pogreške govoriti o priložima! Ali sam se spleo već kod prvih riječi, stajao sam u klupi žalostan, ne usudujući se podići glavu. Čuo sam g. Hamela, kako mi govori:

— Ne ću te grditi, dragi Franc, već si dosta kažnjen. Tako je to. Svaki dan govorimo: »Ah, ima još vremena, naučit ću sutra.« A sad vidiš, što je došlo... Ah, za našu Alzaciju velika je nesreća, što je svoje obrazovanje odlagala za sutra. Sad su ti ljudi u pravu, da nam kažu: »Šta, tvrdite da ste Francezi, a ne znate ni govoriti ni pisati svojim jezikom!«... Pri svemu tome, jadni moj Franc, nisi ti najviše kriv. Svi mi zaslužujemo po dio prigovora.

Vašim roditeljima nije bilo stalo do toga, da budete obrazovani. Oni su vas radije slali da obrađujete zemlju i da radite u predionicama, da zaradite što više novaca. A zar i ja nemam sebi ništa da prigovorim? Nisam li vas često vodio da mi zalijevate vrt, mjesto da učite? A kad sam htio ići u lov na pastrve, zar vas nisam puštao kući bez ustručavanja?...

Zatim prelazeći s jednog predmeta na drugi, stade nam g. Hamel govoriti o franceskom jeziku, o tome kako je to najljepši i najjasniji jezik na svijetu, kako ga trebamo čuvati i nikada ne zaboraviti, jer kad neki narod padne u ropstvo, dok čuva svoj jezik, kao da čuva ključ svoje tamnice...

Tada je uzeo gramatiku i pročitao nam zadaću. Čudio sam se, kad sam vidio, da sve razumijem. Sve što nam je govorio, činilo mi se lakim. Čini mi se, da nikad nisam slušao tako pažljivo, a i da on nije nikada tako strpljivo tumačio. Rekao bih da nam je taj čovjek htio prije svog odlaska dati sve svoje znanje i uliti nam ga u glavu najedamput.

Nakon toga prešli smo na pisanje. Za taj dan priredio nam je g. Hamel posve nove primjere. Na predlošcima bilo je lijepim, okruglim slovima napisano: Franceska, Alsace, Franceska, Alsace. Predlošci su izgledali kao zastavice koje su lepršale po razredu. Trebalo je vidjeti, kako je svaki nastojao, da piše što ljepše. Bila je takva tišina, da se čulo samo škripanje pera po papiru. U jednom času uletljeli su u razred hruštevi, ali se na njih nije nitko osvrtao.. Na školskom krovu gukali su golubovi. Slušajući ih, ja sam se pitao:

— Možda će i njih prisiliti, da pjevaju njemački?

S vremena na vrijeme, kad bih podigao oči s pisanke, vidio sam g. Hamela, kako nepomično sjedi za katedrom, pažljivo promatrajući stvari oko sebe, kao da je u svojim očima htio ponijeti cijelu školu... Zamislite, već četrdeset godina sjedi on tu na istom mjestu, sa dvorištem pred sobom i istom učionicom. Samo su se klupe izlizale zbog upotrebe. Orasi u dvorištu već

su narasli, a hmelj, koji je zasadio, okruživao je sada prozore i penjao se sve do krova.

Kako je teško moralo biti tome jadnom čovjeku, što ostavlja sve to i čuje, kako mu sestra, u sobi iznad nas, hoda i zatvara kovčege, jer je već sutra trebalo otputovati odavle zauvijek...

Pri svemu tome on je imao snage da održi obuku do kraja.

Poslije pisanja imali smo povijest.

Zatim su najmanji daci sricali: ba, be, bi, bo, bu.

U dnu učionice stari je Hauser metnuo naočare i, držeći početnicu objema rukama, sricao je zajedno s njima. Vidjelo se, da i on marljivo prati zadaću. Glas mu je drhtao od uzbuđenja. Bilo ga je smiješno slušati, da nam se svima i smijalo i plakalo.

Ah, uvijek ću se sjećati toga zadnjeg dana obuke...

Najednom je crkveni sat izbio podne, a onda su zvona zazvonila »Anđeo Gospodnji«. U isti čas zaječale su pod našim prozorima trube Prusa, koji su se vraćali s vježbe...

G. Hamel, blijed, ustao je iza katedre. Nikad mi se nije pričinio tako velikim.

— Djeco — reče — djeco, ja...

Ali ga je gušilo, nije mogao dovršiti rečenicu.

Zatim se okrenuo ploči, uzeo komad krede i, pritišćući svom snagom, napisao je što je krupnije mogao: »ŽIVJELA FRANCUSKA!«

I ostao je tu, naslonivši glavu na zid, i — ne govoreći ništa — dao nam je rukom znak:

— Obuka je gotova... idite.

Francuski napisao: **Alfons Daudet** — Preveo **J. Ž.**

Na osamljenom otoku

Pustih i nenastanjenih otoka na kojima bi živjeli Robinzoni danas više kažu da nema. Po svim morima krstari dan i noć na stotine tisuća brodova, koji su već pronašli svaki kutić zemlje, svaki, pa i najzabitniji otočić usred nepreglednih oceana.

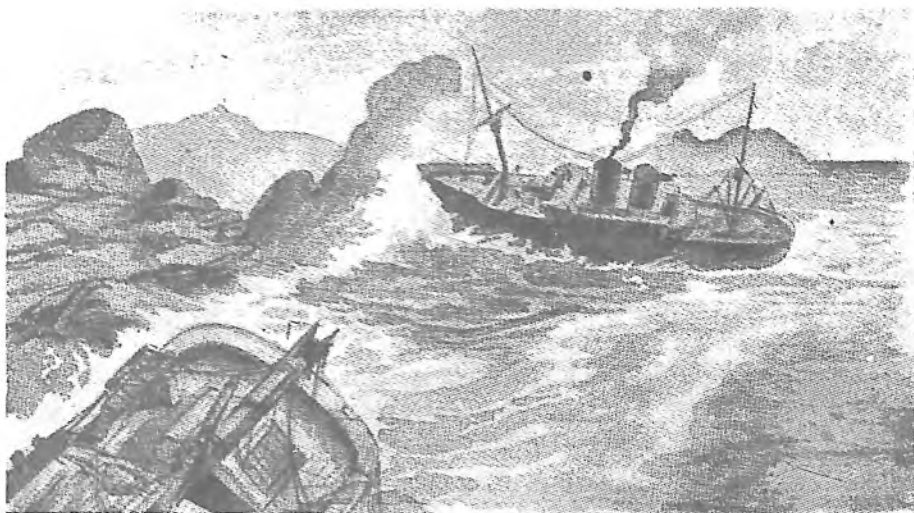
Pa ipak još se uvijek nađe po kakova klisura, koja je izvan morskih puteva, pa je se parobrodarske pruge ne dotiču, i ako kakav brodolomac slučajno tamo zaluta može biti siguran, da će dugo čekati dok ga pronađu, ako prije toga od gladi i zime ne pogine.

Čudan slučaj opisan je u nekim engleskim novinama. Zvuči nam upravo nevjerojatno, a ipak je — kažu istinit. Ovih su se dana naime u jednoj engleskoj luci iskrcali brodolomci, od ko-

jih su neki preko 30 godina čamili na pustom jednom otoku, a da nikada žive duše vidjeli nijesu. Bili su sasvim podivljali te su izgledali kao špiljski ljudi. Nije ni čudo, kad se uzme, da su već od 1905 godine živjeli odrezani od cijelog svijeta, pa nijesu uopće znali, da je bio svjetski rat. O radiu, aeroplanu, električnim željeznicama jedva da su što čuli.

Svoj spas zahvaljuju samo našem velikom učenjaku Nikoli Tesli. Zašto? pitat će mnogi. Zato jer je on izumio brzojav bez žica. Kako je to bilo ispričat ćemo odmah.

Parobrod »Manchester« vozio je iz Južne Amerike u Kinu žito. Na putu ga je najednom zahvatilo nevrijeme, koje ga je progonilo nekoliko dana, tako da je već došao u opasnost, da se potopi. Radiotelegrafista davao je očajne znakove SOS, zovući u pomoć.

Njegovi su pozivi glasili ovako:

»Naš je brod zapao u morsku struju, koja nas tjera u nepoznatom pravcu. Svi naponi da zapovijedamo kormilom ostali su nam uzaludni. Virovi nas bacaju i poigravaju se nama kao da smo orahova ljuska.«

Malo kasnije izdao je radiotelegrafista drugi poziv:

»Dali smo strojevima punu paru htijući izići iz struje. Nije nam uspjelo. Kormilo se prelomilo kao tanka šipka, a vijak se otkinuo. Tajanstvena morska struja tjera nas brzinom od 15 milja na sat prema nekom klisurastom otočiću. Sada se nalazimo 550 milja južno od...«

To su bile posljednje riječi radiotelegrafiste. Iza toga se više nije čulo ništa. Brodovi, koji su primili zov SOS uputili su se u pomoć no kako nijesu znali gdje se zapravo brod nalazi, jer im nije više mogao naznačiti točnu geografsku širinu, odustali su od traženja.

Brod je međutim strahovitom snagom bio bačen o klisuru. Kotao je prsnuo, daske su letjele po zraku, od 27 mornara koliko ih je bilo na brodu petorica su se utopila, dočim ih se 22 spasilo pograbivši se rukama za kamenje.

Kapetan broda nakon što je skupio mornare stade razgledavati kraj na koji su bačeni. Bila je to jedna uvala u kojoj je more neprestano ključalo. Na sve strane vidjele su se podrtine brodova. Znači da je tu bilo kao nekakvo groblje postradalih brodova. Tajanstvena morska struja ovdje je završavala. Jao si ga brodu, koji je zapao u tu struju. Strašnom ga je snagom tjerala naprijed da ga konačno baci ovamo među te klisure i tu ga razmrška.

Tek što su brodolomci, mokri do kože, izranjeni i raskrvavljeni, stupili na kopno, dogodi se nešto čudnovata: iz kamenitih špilja stadoše izlaziti neka čudna bića. Na pola goli, bradati ljudi, odjeveni u najšarolikije krpe, okružili su ih. Brodolomci su se prepali.

Konačno se jedan od tih špiljskih ljudi, nekakav pognuti, mršavi starčić duge bijele brade i još dulje kose, približi i predstavi im se:

— Ja sam Road Mudsén, kapetan broda »Albakrong«, koji je nastradao godine 1906... Norvežanin sam.

— A ja sam drugi časnik s broda »Paloma«, koji je doživio ovdje brodolom 1904. Zovem se Jose Meiro, Španjolac rodom. — Tako se predstavio drugi čovjek, crne puti, crne već prosijede brade i kose.

— Ah, sada se sjećam — reče kapetan broda »Manchester«. Zaista on se je sjećao, da su brodovi »Albakrong« i »Paloma« prije nekih tridesetak godina na tajanstveni način nestali.

Sada su i ostali brodolomci stali pristupati i predstavljati se. Bilo je tu mornara sa svih strana svijeta, svih mogućih narodnosti, a bilo je i nekoliko Hrvata. Od ganuća su plakali.

— Ja sam tu trideset i dvije godine — reče jedan.

— A ja sam već potpunoma zaboravio, koliko je godina prošlo od dana moje nesreće, doda drugi.

— Molim vas pričajte nam nešto o svijetu, o našoj domovini — grozničavo stade ispitivati treći.

— Ja sam iz Amsterdama!

— Ja iz Los Angelesa!

— A ja sam iz Kostrene kod Sušaka.

I sada započne pričanje. Mornari koji su sada istom došli pričali su što se sve u posljednjih 30 godina dogodilo na svijetu. Kako su mnoge države propale, mnogi kraljevi svrgnuti, a mnoge se nove države rodile na ruševinama drugih.

— A od čega živite? upita kapetan »Manchester« brodolomce.

— Evo od podrtina drugih brodova, koji ovako nastradaju kao vi — ispričovijeda jedan mornar. Čekamo svakog dana, kada će da struja dovuče ovamo trupinu kakvog nastradalog

broda. Mi ga pretražimo i redovito nailazimo u njem na kakav sanduk hrane, konzerva, suha kruha i slično. Od toga živimo. Od krpa, koje more izbaci skrojimo si odijelo i time se pokrivamo da se zaštitimo od zime.

Bilo je zaista žalosno pogledati te nesretnike. Bili su izgladnjeli, izmučeni, ispijeni, sama kost i koža. A na njima su visjele same krpe mornarskih odijela svih mogućih narodnosti.

— A sada ste i vi osuđeni na propast — reče jedan. Jer tko ovamo zaluta, taj je izgubljen. Nikada ga više svijet ne će vidjeti. Odavle se ne može. Mnoge smo već ovdje zakopali. Eno tamo među klisurama ima dvadesetak grobova. Nema ovdje ni liječnika ni lijekova.

Kapetan problijedi. Zadrhtaše i mornari. Nikada! Nikada! To je strašna riječ. Nikada više ne će vidjeti svojih domova, svoje djece, svojih majka,

Grozan krik strave izvi se iz grudiju svih mornara.

— Ne! reče jedan od njih. Mi se moramo spasiti! Moramo, čujete li, moramo! — To je bio glas radiotelegrafiste.

Kao da je poludio potrči on do trupine broda, koji se je nagnut valjao na valovima.

Poput mačka popne se po konopu na brod, uđe u radiotelegrafsku kabinu i stane drhtavim rukama pregledavati aparate. Vršljao je oko akumulatora, čas zdvojno psujući, čas klikćući od radosti.

Najednom potrči van na palubu i klikne mašući kapom po zraku:

— Spašeni smo, drugovi, spašeni. Aparati funkcioniraju.

Kapetan broda »Manchester« zagrlji staroga Norvežanina, kapetana »Albakronga« i reče mu: Zvat ćemo putem radia po-

moć iz Australije. Doći će s hidroplanima, uzet će nas i odvesti kućama našim.

— Radio? Hidroplan? Što je to? pitali su stari brodolomci, koji tada još nijesu ni slutili, kolika je blagodat izumljena od onda otkako su oni prije skoro 40 godina ovdje nastradali.

— To je brzozjav bez žica. Izum Nikole Tesle, najslavnijeg fizičara na svijetu, rodom iz Smiljana u Lici — reče kapetan »Manchestera«.

— Aha! nešto se sjećam — potvrdi jedan Španjolac. Sjećam se da su se onda pravili nekakvi pokusi s tim brzozjavljanjem bez žica. Bilo je to negdje u Americi...

I zaista. Radiotelegrafisti je uspjelo, da za kratko vrijeme dobije vezu s nekim brodovima, a i s nekim radio-stanicama u Australiji. Javljeno im je da će se odmah organizirati ekspedicija, koja će ih aeroplanima doći preuzeti. Točnim mjerenjem kapetan im je naznačio mjesto gdje se nalaze, na kojem stupnju istočne dužine i sjeverne širine tako da su, tako reći, na jedan metar točno znali gdje se nalaze.

— Radio, aeroplan... plakali su brodolomci... Vidjet ćemo opet naše žene, naše majke, našu djecu... Jao mi sanjamo... Zar je to zbilja?... Tako su jecali ovi stari bradati mornari, a suze su im od ganuća curile niz kuštrave brade...

Bog neka blagoslovi velikog izumioca Nikolu Teslu... A čovječanstvo neka mu digne spomenik zahvalnosti visok do neba...

Nedugo zatim donijele su jedne londonske novine ovu vijest:

»Jučer su se iskrcali u našoj luci brodolomci s dosad nepoznatog pustog otoka, koga su oni nazvali »otokom izgubljenih brodova«. Bilo ih je 36. Spašeni su na taj način, što su brodolomci nasred otočića napravili malo uzletište za aeroplane. Aeroplani, koji su došli u pomoć spustili su se na uzletištu, ukrkali ih i odnijeli do prve luke. Četrnaest od ovih brodolomaca nije vidjelo svijeta više nego trideset godina. Bili su vanredno iznenađeni, kada su vidjeli silne promjene, koje su se u toku posljednjih 30 godina dogodile. Svoj spas zahvaljuju brzozjavu bez žica. Oni predlažu da se otok na kom su proveli toliko nesretnih godina nazove imenom velikog izumitelja Nikole Tesle.«

er

Opća povijest

Kada je mladi princ Zemir naslijedio na perzijskom prijestolju svoga oca, dao je pozvati k sebi sve učenjake svoga kraljevstva i rekao im je:

— Moj učitelj doktor Zeb rekao mi je da bi vladari mnogo manje griješili, kad bi bolje poznavali povijest. Htio bih zato da proučim povijest naroda. Naređujem vam, da mi sastavite opću povijest čovječanstva i da ne propustite niti jedne zgone. Povijest mora biti potpuna.

Učenjaci su mu obećali da će ispuniti njegovu želju, otišli i prihvatili se posla. Nakon dvadeset godina vratili su se kralju. Za njima je išla duga karavana od dvadeset deva, od kojih je svaka nosila pet stotina debelih svezaka.

Vođa učenjaka bacio se na zemlju pred prijestoljem i rekao je:

— Veličanstvo! Učenjaci Vaše kraljevine sastavili su po Vašoj želji opću povijest čovječanstva, koja je napisana u 10 tisuća svezaka.

Kralj odvratil:

— Hvala Vam za trud, gospodo, ali ja imam i previše vladarskog posla, pa ne mogu sve to pročitati. Sastavite mi stoga samo kratak izvadak iz opće povijesti, a ostalo ćemo spremiti u državne arhive.

Ponovno su otišli učenjaci i ispisivali iz ogromnih svezaka najznačajnije događaje iz povijesti čovječanstva. Nakon daljnjih 20 godina vratiše se kralju i donijeh mu na trim devama 1500 svezaka.

— Veličanstvo, rekao je sada već sasvim stari predsjednik učenjaka, donijeli smo Vam novo djelo. Ništa što je vrijedno nijesmo izostavili.

— Vjerujem Vam — reče kralj — ali ja sam već prestar, te ne mogu sve to pročitati. Skratite povijest i požurite s radom. Odoše učenjaci i dadoše se opet na posao. Za deset godina vratiše se s mladim slonom, koji je nosio 500 svezaka.

— Saželi smo ukratko sve što je najvažnije — rekoše učenjaci, ali im kralj koji je već bio sasvim star odgovori:

— Ja sam već pri kraju svojih snaga. Skraćujte, skraćujte što više možete pa mi čim prije donesite što kraću povijest čovječanstva, da barem prije nego što umrem saznam povijest čovječjega roda.

Pet godina je prošlo, a stari se jedan učenjak jedva dovuče do kraljeve smrtne postelje. U ruci mu je bila debela knjiga. Kralj ga pogleda i reče:

— Prekasno je! Ja ću umrijeti, a da ne ću upoznati povijest čovječanstva. I ova je knjiga predebela, pa je ne ću moći pročitati.

— Veličanstvo — odvrati mu na to stari učenjak, koji je također bio blizu smrti. Ja ću Vam sa tri riječi izreći čitavu povijest čovječanstva:

LJUDI SU SE RAĐALI, TRPJELI I UMIRALI.

U te tri riječi sadržana je sva povijest roda ljudskoga.

I tako je stari perzijski kralj konačno naučio opću povijest čovječanstva.

Francuski napisao: Anatole France

Preveo: E. R.

San male Pave

Mala Pava slatko spava
u sredini posteljice.
A kroz prozor pun joj mjesec
zagledava u očiće.

I priča joj čudne priče
o dražesnoj djevojčici
koja pase paunove
po šarenoj livadici.

O kućici punoj sunca
iza sedam brežuljaka,
gdje kraljevna lijepa dvori
sedam dobrih patuljaka.

O mrkonji šumskom medi
i lukavoj teti liji,
o crnome mačku Marku
i nestašnom mišu Miji.

O jezeru po kom plove
male ptice zlatnih krila.
O planini nedoglednoj
gdje se krije carska vila.

Sve to sluša mala Pava
i u snu se glasno smije.
Zlatni danci, dječji sanc
carstvo svakom najmilije.

Gabrijel Cvitan

Novinari

Jeste li kada čuli za američki grad Peterville?

Netko je od vas čuo, a mnogi sigurno nijesu čuli.

Jeste li kada čuli što je to »novinarska patka«?

Mnogi su čuli, ali ih ima mnogo više među vama, koji ni toga nijesu nikada čuli.

Ljeti, kada sunce pripali, pa čovjeka nije volja ni misliti, a kamo li što poštena raditi, novinari moraju ipak svaki dan pisati novine. A nije to šala svaki dan nešto nova donijeti, nešto nova pronaći, što će zanimati čitatelje.

Zato i novinari često puta, kada baš ništa ne mogu pronaći, što bi moglo zanimati čitatelje počnu koješta izmišljavati ili, kako se ono kaže, od buhe naprave slona.

U tom su osobito vješti američki novinari. Zato kada u novinama čitamo, da se to i to dogodilo u Americi, moramo uvijek biti oprezni, osobito ako to zvuči nevjerojatno.

Evo prije par godina sve su američke novine pisale, da je u nekom jezeru vidjena prava pretpotopna neman. Na stotine tisuća ljudi dolazilo

je vlakom i automobilima do tog jezera, ali nitko nije nikada ništa vidio. Znači, da je to bila samo novinarska izmišljotina. Takve novinarske izmišljotine zovemo »novinarskim patkama«.

A sada da čujemo jednu novinarsku amerikanštinu.

Kako je nastao veliki američki grad Peterville?

To je bilo prije kratkog vremena tek malo nepoznato selo. Sreo sam se nedavno s jednim američkim novinarom, koji je rodom baš iz Petervilla.

— Kako to da je taj mali gradić tako naglo postao velikim gradom? upitao sam tog Amerikanca.

— Veoma lako — odgovori mi on. Sagrađen je od laži.

— Od laži? začudim se ja. Kako je to moguće?

— Vrlo lako! Sagrađio sam ga ja sam, ponosno mi odvrati američki kolega.

— No čujete to je baš prava američka »novinarska patka«, rečem ja.

Ali se Amerikanac nije dao. Zakleo se poštenom riječi da je tako, pa sam mu morao vjerovati.

— Peterville bilo je sasvim malo selo — započne pričati Amerikanac — a ja sam u njem živio zajedno sa svojim ocem, koji je bio dopisnik nekih newyorških novina. Svaki dan je morao svome listu javljati, što se je nova dogodilo u selu. Od uredništva je dobivao 50 para za svaki štampani redak, a to je bilo dosta malo, pa smo veoma skromno živjeli. On se je mučio, da što više toga napiše, da bi izišlo što više redaka, ali što je mogao kad novosti skoro nikakvih nije u selu bilo.

Ja sam tada išao još u školu, bio sam dobar đak i svoje sam zadaće znao veoma lijepo sastavljati.

Jednoga dana moj je otac obolio, pa je morao u krevet.

Što ćemo sada? Tko će pisati u novine?

— Prepusti ti to meni, oče — rekoh mu ja. Ja znam lijepo sastavljati zadaće i od sada ću, dok ti ne ozdraviš, ja slati svaki dan vijesti u novine.

Izađem iz kuće i prošećem se po selu, da vidim, gdje se što važna dogodilo, da bih mogao odmah poslati dopis o tome u novine. Kao ukleto nigdje nije bilo ništa. Nikakva se nesreća nije dogodila, nitko nije umro, ljudi su bili zdravi, učitelj je dolazio u školu, načelnik je također bio na svom mjestu, nikamo nije putovao. A ljudi su bili poštene, nitko nije ništa ukrao, nitko nikoga orobio. Što da javim novinama?

Nema druge morat ću nešto izmisliti.

Zar da lažem?

Moj otac je uvijek govorio, da su novinari važni nosioci kulture i da se nikako ne smije pisati neistinite stvari.

A ipak toliko se neistinitih stvari svaki dan izreklo u mojoj najbližoj okolini.

Kad me dva dana ne bi bilo u školi moj me je učitelj obično dočekao riječima: Ta gdje si ti, zaboga, tako dugo? Već te čitavo stoljeće nije bilo u školi. A ja sam znao da to nije istina. Ili ovó: učitelj nam je pripovijedao o stonogi, a ja sam pošao da joj prebrojim noge i ustanovio sam, da učitelj nije govorio istinu jer ta njegova stonoga nema nego samo 14 nogu. Dakle učitelj se je zabunio samo za 86 nogu.

Kad sam vidio kako se na svijetu pripovijeda, ja sam počeo tako pisati i u novine. Brzojavio sam odmah uredništvu lista ovu vijest:

— U Petervillu pronaden je izvanredan primjerak stonoge, koja ima samo 14 nogu. Pučanstvo je veoma uznemireno, jer kaže da je to zao znak. Mnogo ljudi dolazi i pregledava tu čudnu životinju...

I još sam mnogo toga nadrobio o tom tobože rijetkom prirodnom čudu.

Sutradan je list kojemu sam postao dopisnikom objavio to »čudo prirode« iz Petervilla debelim slovima na prvoj stranici, a tu su vijest prešampale i sve druge novine.

I tako sam ja jednom zapravo istinitom vijesti zaradio svoju prvu novinarsku plaću.

Malo kasnije počeo sam izvaljivati sve krupnije i krupnije neistine. Što sam mogao kada drugih događaja nije bilo.

Tako sam poslao vijest, da su nepoznati razbojnici provalili u stan gospode Smith i odnijeli joj 100.000 dolara. A ona, sirota, nije nikad imala u džepu ni 10 dolara, a kamo li sto hiljada. To je bio neobičan događaj za malo selo Peterville, pa su sve novine o tome donijele opširne članke. Isto sam tako pisao opširno kako su ti isti razbojnici orobili i ubili gospodina Browna, dočim se je on živ i zdrav mirno šetao po selu.

Zatim sam opisao veliku hrabrost naših vatrogasaca, koji da su uspjeli ugasiti golemi požar, koji je prijeto da će zahvatiti cijelo selo. A zapravo su vatrogasci spavali ko topovi, jer nikakvog požara nije bilo. Onda sam poslao u novine životopis našega načelnika, i u njemu sam ga prikazao kao velikog učenjaka, koji da je napisao više znanstvenih djela, a osobito jedno znamenito djelo o rupama u siru. A on se, jadnik, nije znao pravo ni potpisati.

Vijesti iz Petervilla postajale su sve zanimljivije i ostali urednici novina su se veoma srdili, što njihovi dopisnici o svemu tome nijesu ništa znali. Jednoga dana napisao sam da je u naše selo pao veliki meteor, koji

se je otkinuo od planeta Marsa. Na tom meteoru da su bili i nekoji ljudi s Marsa, koji da su odmah pobjegli u šumu, čim su pali na zemlju, bojeći se naših stražara. Iza toga sam javio da sam pronašao zlatnu žilu u bližnjoj planini, a potočić, koji je tekao kroz selo proglasio sam vanredno ljekovitim, od koga da ćelavi dobiju kosu, starci da se pomlade, bolesni da ozdravljaju i koješta drugo.

Novine su o Petervillu pisale svaki dan. Moje selo postalo je odjednom glasovito. Sa svih strana počeli su dolaziti stranci, neki su počeli istraživati planinu, da bi pronašli zlatnu žilu, drugi su se počeli kupati u onom našem smrdljivom potoku, a ma prava seoba naroda. Počelo se graditi hotele, sve su gostionice bile prepune, ljudi su dolazili, tražili i ispitivali gdje se nalaze sve te znamenitosti, a dobroćudni seljaci počeli su im pričati kojekakve bajke. I tako je malo selo Peterville odjednom postalo čitav grad, koji danas broji 100.000 stanovnika.

— Mnogo ste toga uradili, primjetim ja.

— Bio bih još mnogo više, odgovori mi Amerikanac, ali u to je moj otac ozdravio i ja više nijesam mogao pisati u novine. On je opet preuzeo svoju dužnost novinskog izvjestitelja. A on je bio ozbiljan i on je uvijek pisao samo istinu. Zato se Peterville nije više ni širio.

A ja vam kažem — završi Amerikanac — da sam ja ostao još samo godinu dana dopisnik onih newyorških novina da bi Peterville bio danas barem tako velik kao naš New-York. Bi, tako mi poštenja!

Kad se već kune poštenjem, bit će da je istina!

Uostalom, a tko nam jamči da i sve ovo nije tek jedna »novinarska patka«?

Amerikanci su neobični ljudi.

E. R.

Zlatkov kaputić

Mali Zlatko jučer dobi
nov kaputić,
Pa u igri na blatan ga
baci putić.
Al na večer okušao
mamin prutić,
Da se Zlatko sav stisnuo
u svoj kutić
I plaćući rukom sez'o
— pod kaputić...

Šime Fučić

KLOK & JOŽIĆ

U Engleskoj i to u samom glavnom gradu Londonu živi još i danas stari jedan gospodin, mršav i dugačak skoro kao telefonski stup. Taj gospodin ima čudan običaj: nikud ne ide bez kišobrana! Njegov je kišobran postao već poslovičan i čitava je Evropa govorila o njemu. Kada se je prije dvije godine krojila sudbina Čeho-Slovačkoj, on je uzeo svoj kišobran, sjeo u aeroplan i odletio u München.

Malo kasnije nešto se je uzvrpoljila Italija, a naš stari gospodin po-grabi brže bolje svoj kišobran pa bježi u Italiju, da i tamo svojim kišobranom pokuša nešto urediti. Talijanski staretinari zamolili su ga da bi im ostavio na uspomenu svoj kišobran i nudali mu za nj velike svote, ali stari gospodin nije o tome htio ni čuti.

D U Ž N I C I !

MAJMU KLOK ĆE UGINUTI, AKO NE POŠALJETE ODMAH PRETPLATU!

On je uvijek tvrdio da su se pod okriljem njegovog kišobrana skrojile sudbine mnogim narodima i državama, pa da ga on ne da, jer da ga treba za očuvanje Engleske. Kad Engleska dođe u opasnost on će i opet otvoriti nad njom svoj kišobran, pa onda nek pljušti koliko hoće, ona će biti sigurna...

I zato on nikada nije nikuda izlazio bez svog starog kišobrana, te ga je uvijek nosio sa sobom na sve sjednice, na sve sastanke i na sve svečanosti.

Sigurno nije potrebno da vam imenujemo toga gospodina. Svi znate da je to... no sad svejedno kako se zove...

*

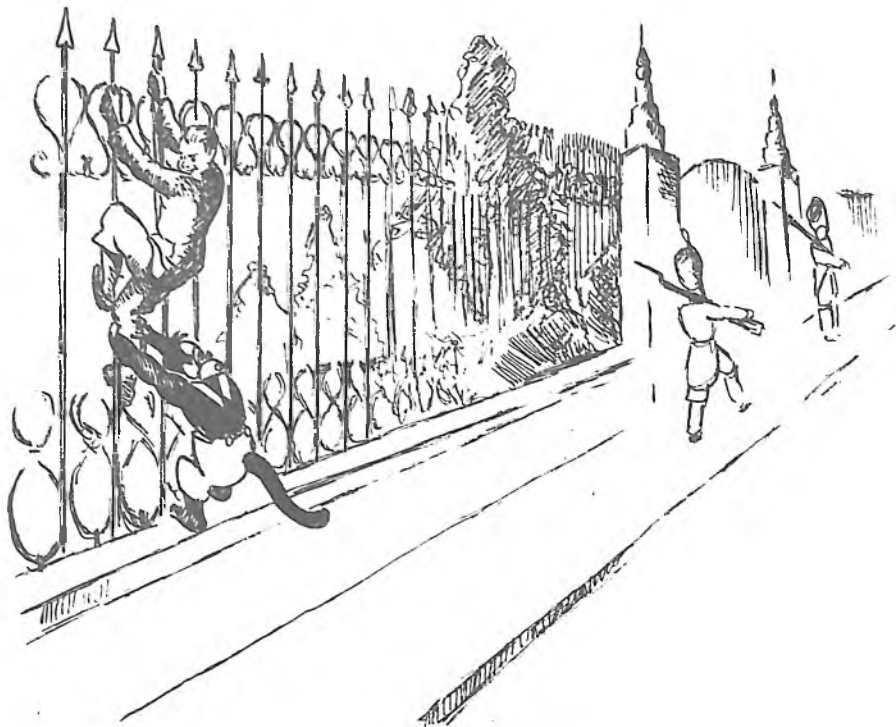
Kad su se ono Klok i Jožić zadnjiput iskrecali na jednoj mini u nekom norveškom fjordu, nakon što su se Nijemci razbježali priključili su se oni jednoj četi engleskih vojnika. Lutali su s njima po norveškim planinama, ali tada su Nijemcima došla pojačanja, pa udri desneo, udri

lijevo i Nijemci su Engleze pritisnuli o zid. A kako se je baš u to nešto spremalo na jugu, moji ti Englezi dođoše do zaključka da je najpametnije da se vrate na svoje brodove i da odu kući. Tako je naime odlučio glasoviti kišobran.

A naš Klok i Jožić što su drugo mogli nego da se priključe engleskim četama, ukreaju se na brod i vrate se u Englesku pa ravno u London...

U Londonu, ogromnom gradu od 7 milijuna stanovnika, nitko se nije za njih pobrinuo. Lutali su gradom u mraku, jer danju je tamo magla, a noću su sva svijetla bila pogašena. Bojali su se napadaja iz zraka i osjećali su se veoma neprijatno.

— Dragi moj Klok, ovdje izgleda da nam ne će cvasti ruže. Ja sam došao do zaključka, da je dolje u Africi među divljacima i šumskom zvjeradi ipak mnogo ljepše i sigurnije.

Klok koji je mnogo toga razumio kimne glavom i pokunjen, žalosno podvine rep.

U trbuhu mu je cvililo. Cijeli dan nije ništa jeo, a Jožić nije imao u džepu niti jednog penca. Eh da je sada u prašumi. Odapeo bi hitac, ustrijelio kakvu pticu, naložio vatru i ispekao je na ražnju, a onda slatko legao spavati. Ali ovdje? Kuda da legne? Jedino među prosjake!

— Ne valja nam posao, družo, reče Klok. Nešto valja da poduzmemo, pa kud puklo da puklo!

Baš su u tom času prolazili pokraj prekrasnog perivoja, koji je bio ograđen visokom ogradom. Na ulazu su stajali stražari s visokim krznim šubarama, držeći puške na ramenima. Bilj su krasno odjeveni. Puceta su im bila pozlaćena.

— To je uistinu baš gospodski dvor — šapne Jožić. I zaista usred perivoja dizala se veličanstvena palača, s velikim sjajno osvijetljenim pro-

zorima, koji su bili nešto zasjenjeni, ali se ipak kroz zastore vidjelo blještavilo zlatnih svjećenjaka u prostranim dvoranama.

— Buckinghamaska palača, zamišljeno će Jožić. — Tu se kroji sudbina golemoga britanskoga carstva i cijeloga svijeta.

I zaista, te je večeri bila ovdje važna sjednica. Automobili su dolazili, sve bez trubljenja, davajući znakove jedino modrikastim reflektorima, zaustavljali su se pred vratima, a iz njih su izlazila sve neka suhonjava dugačka gospoda u frakovima i cilindrima. Bili su to predstavnici vlade. Straža im je s velikim poštovanjem odavala počast.

Klok i Jožić stadoše kraj ograde i promatrahu te visoke ličnosti.

Sve sami lordovi, ministri i narodni zastupnici. Posljednji je izišao iz automobila nekakav visoki suhonja. Pod pazuhom je držao kožnatu torbu za spise, a u ruci mu nekakav stari kišobran.

— Ha! Toga prepoznajem, iako ga nijesam nikada do sada vidio, promrmlja Jožić, a Klok se samo majmunski nakesi.

— Znadeš li što, družo Klok!? reče Jožić. A zašto ne bismo i mi prisustvovali toj historijskoj sjednici. Mi smo konačno dugi niz godina proveli u raznim engleskim kolonijama, bili smo na svim bojištima i u svim ratovima posljednjih deset godina, pa imamo već veliko iskustvo.

I u Kini smo bili i u Španiji, i u Abesiniji, a evo sada dolazimo baš iz Norveške. Znamo mnogo toga, što ni mnogi generali ne znaju. Hajde da se pridružimo ovim državniciima pa da im kažemo kakav dobar savjet.

Mi smo poznati svjetski putnici, engleske su novine o nama dosta pisale, i kada im se predstavimo, sigurno će nas lijepo primiti, saslušati i pogostiti...

Klok je bio s time sporazuman.

Otpućiše se do ulaza, a Jožić se ukoči poput kakvog lorda i stane dostojanstveno ulaziti, a majmun za njim.

— Natrag! zagrmi stražar, skine pušku s ramena i najuri ih preko svih stepenica...

— Ne ide! Nema druge valja da se prokriomčarimo na drugi način — reče Jožić.

Krenu uz ogradu sve oko perivoja, a onda hop! preko ograde. Odšuljaju se kroz perivoj, pa na stražnja vrata u dvor.

Gospode Bože, koliko krasote je bilo u dvoru! Zidovi su bili od samoga mramora, stepenice su bile prekrivene skupocjenim sagovima, na sve strane pozlaćeni ukrasi, a ma nešto čega čovječje oko nije još vidjelo. Tu se je odrazivalo sve ono silno englesko bogatstvo i gospodstvo.

Iza jednih vrati čuo se je žamor. — Tu se sigurno održava sjednica — reče Jožić, pa ni ne pokucavši ude, a Klok za njim.

Dvorana je bila prekrasna. Teški zastori visjeli su na prozorima, nasred dvorane bio je dugačak stol prekriven zelenim baršunom, a oko njega su na pozlaćenim naslonjačima sjedjela gospoda. Sa stropa su visjeli teški lusteri od suhoga zlata.

— Mistrs, ja sam glasoviti svjetski putnik Jožić, a ovo je moj vjerni pratilac majmun Klok — predstavi se Jožić. Došli smo da vam ponudimo svoje usluge...

Još nije pravo dorekao, a već skoči onaj dugački gospodin i stane galamiti.

- Sjednica je tajna... kako ste mogli ući...
- Van s tim odrpancima...
- Zvonite slugama...

Ukočena gospoda su se uzvrpoljila. Zvonce je zazvonilo, a na vrata nahrupe sluge.

Jožić je vidio da je vrag šalu uzeo i da bi mogli izvući još i batina, pa je smatrao najpametnijim, da izgine. Da, ali kuda? Na vratima su sluge, koji će ga sigurno na stepenicama izdevetati. Najbolje je stoga da umakne kroz prozor. I ne časeći časa skoči k prozoru, dohvati nekakav kišobran, koji je bio kraj prozora, otvori prozor, otvori kišobran i skoči u dubinu. Klok je odmah shvatio situaciju pa je i on u tren oka bio za Jožićem i pravovremeno se jednom šapom uhvatio za držak kišobrana...

— Alarm! Alarm! Njemački padobranci! stali su vikati čuvari, kada su vidjeli kako se dvije sjene spuštaju s kišobranom u kraljevski vrt. Mislili su da su to njemački padobranci i od straha se razbježaše na sve strane. Dok je stigla straža Klok i Jožić su bili već daleko izvan perivoja...

— Jao moj kišobran! Jao moj historijski kišobran! vikao je u dvorani dugonja, ali kišobrana više nije bilo...

I u tom času, kao da je grom tresnuo među političare i državnike. Oborili su se na nesretnog dugonju i stali mu spočitavati što je sve skrivio njegov kišobran.

— Taj Tvoj nesretni kišobran skrivio je sve ovo! Nije obranio Austriju, nije spasio Česku, nije pružio pomoći Poljskoj, nije očuvao

Dansku i Norvešku, nije uspio da zadrži provalu Nijemaca u Nizozemsku i Belgiju... Dolje kišobran! Nećemo politike kišobrana...

I konac svega je bio da je te večeri pala engleska vlada... Dugonja je bez svoga kišobrana postao nemoćan...

Klok i Jožić hitali su mračnom ulicom na Wallstreetu, Jožić je nosio u ruci kišobran sve snujući gdje bi ga prodao, da zaradi barem par šilinga za komad kruha i za prenoćište...

Baš se je u tom času vraćao ulicom osamljeni neki prolaznik...

Videći jednoga dječaka s majmunom pomisli da je to kakav prosjak, pa se zaustavi da mu da par penca.

Ugledavši Jožićev kišobran raskolači oči:

— Pro Krista pane, co to je? Gdje si ti ukrao taj kišobran?? Ta to je kišobran predsjednika vlade!

Jožić pogleda neobičnog noćnog samca i prepozna ga.

— O pane Beneš! Što vi tu radite?

— Ti me poznaš? začudi se Beneš.

— Kako Vas ne bih poznavao? Ja sam Jožić, znate onaj od »Malog Istranina«, a ovo je moj majmun Klok. Zar se ne sjećate kako ste nam svojedobno bili pisali pismo?

— O ma ucta, pane! Pa kako ste došli do tog glasovitog kišobrana? Pričajte mi.

Jožić ispriča sve od početka do kraja. Beneš se je smijao da je sve odzvanjalo u noći.

— Znete li vi, kakvo ste veliko historijsko djelo učinili time, što ste odnijeli taj kišobran? Da toga kišobrana nije bilo, Česka bi još i danas opstojala, a i mnoge druge države također. Svjetska bi se povijest bila uputila sasvim drugim pravcem... Daj ga amo. Evo ti, sinko, 100 funti, ne nego evo ti 1000 funti... a da imam još bih ti i više dao. Nemaš pojma... uh, daj da te poljubim... kliktao je stari gospodin.

Pograbi kišobran prelomi ga na koljenu i stane ga trgati na komadiće. A onda izvadi nekoliko novčanica od 100 funti i dade ih Jožiću...

Jožić je sada bio obezbijeden. 1000 funti to je oko 250.000 dinara to je čitav imetak. Odmah odoše u jedan hotel, presvukoše se, gospodski se navečeraše, uzeše lijepu sobu i odoše spavati.

A sutradan kada su se digli sve su engleske novine imale krupne naslove, kojima su objavljivale svijetu, da je pala stara vlada i da su na čelo došli novi ljudi.

Klok i Jožić odluče da odu iz Engleske. Iz luke je upravo odlazio jedan jugoslavenski parobrod u domovinu.

— Idemo kući, da se odmorimo, dosta nam je lutanja, dosta ratovanja, reče Jožić, a Klok mahne repom i kimne povlađujući glavom.

Ilustrirao: Boško Kocmut

Napisa o: Ernest Radetić

Dječje novine

JAPANSKI PRIJESTOLONASLJEDNIK KAO UČENIK

Mali japanski prijestolonasljednik počeo je nedavno polaziti školu, koju pohađa jednako kao i njegovi vrš-

njaci. Ova je slika snimljena 8. travnja o. g., kada je budući mikado prvi put stupio pred prag škole. On nosi istu uniformu, od istog sukna kao i ostali učenici. I na kapi ima istu značku — trešnjin list — a ne krizantemu, zlatom izvezenu, koju su carski prinčevi prije nosili.

ŠTO SE DOGODILO U SVIJETU U OVOJ ŠKOLSKOJ GODINI?

Od zadnjeg broja »Malog Istranina« mnogo se toga u svijetu promijenilo. Može se reći da se danas više toga dogodi za mjesec dana, nego što se je prije znalo dogoditi u 100 godina.

Napravit ćemo dakle kratak pregled događaja u posljednje vrijeme.

Današnja Njemačka pod vodstvom Adolfa Hitlera postavila je sebi za cilj da sve Nijemce okupi u jednu državu, a nakon toga da tim Nijemcima kao jednom od najjačih naroda svijeta osigura životni prostor na kom bi se oni mogli razvijati i udobno živjeti bez obzira na druge manje narode. Taj životni prostor za Nijemce nalazi se u prvom redu u srednjoj i istočnoj Evropi, ali on se prostire i druguda po svijetu. Velika Njemačka treba sirovine za svoju industriju a te se nalaze u afričkim i azijskim kolonijama. Te kolonije su međutim u rukama Engleza, a zatim Francuza, Belgijanaca, Nizozemaca i drugih nekih naroda. Isto su tako i svi morski putevi kojima se dolazi do tih kolonija u engleskim rukama, a Englezi na lijep način nikako ne će da prirodna bogatstva što ih uživaju i kojima oni gospodare predadu Nijemcima. Treba ih dakle oduzeti silom. I tako je počeo novi svjetski rat. Mnogo je Nijemaca živjelo u bivšoj Čehoslovačkoj državi, osobito

u Sudetima. Zato je Njemačka zaposjela Sudete, a da joj ne bi smetala Češka država, koja leži usred njemačkih krajeva, to je odlučila da zaposjedne i Česku. Tako je i Češka izgubila svoju samostalnost i došla pod njemačku zaštitu.

U Poljskoj je također u gradu Danzigu ili Gdanskom živjelo nešto Nijemaca. Osim toga Poljska je imala mnogo prirodnoga bogatstva, kojeg Nijemci nemaju. Da bi se dakle velikoj Njemačkoj osigurao životni prostor za njezinih skoro 100 milijuna Nijemaca trebalo je zaposjesti Poljsku. Na 1. rujna prošle godine Njemačka je navijestila Poljskoj rat i nakon 18 dana ogorčene borbe njoj je uspelo Poljsku pregaziti i zaposjesti je. U zadnji čas javila se i Rusija, pa je u zajednici s Nijemcima razdijelila Poljsku. Rusija je uzela istočne, a Njemačka zapadne krajeve Poljske.

Rusija htijući sebi osigurati vojničke položaje na zapadnim svojim granicama iskoristila je ratno stanje, pa je redom počela osvajati male državnice na svojim zapadnim granicama, te je tako uzela pod svoju zaštitu Litvu, Letoniju i Estoniju. Kada je htjela da preuzme zaštitu i Finske, Finska se je tome oduprla. I prem je to mala državnica sa jedva 3 i pol milijuna stanovnika, ona se upustila u rat s ogromnom ruskom snagom. Junački se je odupirala nekoliko mjeseci, dok na kraju nije morala sklopiti s Rusijom mir i prepustiti joj jedan dio svoje zemlje s važnim vojničkim točkama, pomoću kojih si je Rusija osigurala svoj glavni grad Lenjingrad.

Engleska i Francuska bile su saveznice Poljske države i prema ugovoru morale su joj priskočiti u pomoć, kada je bila napadnuta od neprijatelja. Zato su one navijestile Njemačkoj rat, ali nijesu navalile

na nju s vojskom, jer je njemačka vojska bila prejak, a osim toga dobro oboružana i izvježbana, što na pr. engleska nije bila, jer Engleska redovite vojske do nedavno uopće nije imala, nego je vojsku služio samo onaj, koji se je dobrovoljno prijavljivao.

Zato su Engleska i Francuska odlučile da Njemačku opkole sa svih strana i ne propuštaju u nju ni živčnih namirnica, ni ratnog materijala. Kada Njemačka bude ovako izglednjela i iznemogla onda će se s njom lako obračunati, mislili su Englezi.

Ali Njemačka nije htjela tako dugo čekati. Kad su joj Englezi svojim brodovljem pokušali spriječiti dovoz željeza iz Norveške, ona je jednostavno udarila na slabu i neaoružanu Norvešku i za kratko ju vrijeme osvojila. Uz put je zaposjela i Dansku, koja je imala jedva nekih 10 tisuća vojnika. Saveznici, Francuzi i Englezi, pokušali su da Nijemce istjeraju iz Norveške, ali je već bilo prekasno. Nijemci su se tamo utvrdili i Englezi se nijesu mogli nigdje pravo ni iskrepati, zato su se povukli i prepustili Norvešku njenoj sudbini.

Malo zatim Nijemci su napravili još odlučniji potez. Oni naime nemaju vremena čekati. Oni nemaju od čega živjeti, ako ne dobiju čim prije hrane, sirovina, petroleja i drugog ratnog materijala. Englezi i Francuzi mogu čekati, ali Nijemci ne.

Zato Nijemci više nijesu htjeli birati sredstva. Jednoga dana početkom svibnja provalile su njemačke čete u Belgiju i Nizozemsku. Belgijanci i Nizozemci nijesu bili spremni. Vanredna snaga njemačke vojske i na kopnu i u zraku za kratko ih je vrijeme satrla. Nizozemci su imali oko 400 tisuća vojske, od koje su joj Nijemci za nekoliko dana pobili ravno 100 tisuća. Kada su vidjeli, da bi mo-

gli izginuti svi do zadnjeg čovjeka a da svejedno ne bi uspjeli odhrvati se premoćnijem protivniku, Nizozemci su se predali.

Belgijanci su se složili s Englezima i Francuzima, i junački su se borili, ali uzalud. Njemački oklopljeni automobili oboružani topovima i strojnim puškama probili su i englesku i francusku i belgijsku liniju, zgazili sve pred sobom, razdijelili vojsku na dva dijela i doprli sve do mora na Kanal La Manche. Belgijska vojska našavši se sa dvije strane opkoljena izgibala je u masama. Računa se da je za sama tri dana poginulo 100 tisuća Belgijanaca. Dakle prava ljudska klaonica. Belgijski kralj Leopold videći da će mu izginuti svi, predao se sa 400 tisuća vojnika. Englezi i Francuzi našli su se sada u škripcu. Nijemci su napadali sve žešće i sve bijesnije, pa saveznicima nije preostalo ništa drugo, nego da se što prije povuku na brodove i da prepuste cijelu Belgiju i jedan dio Francuske Nijemcima. I tako su sada

Nijemci osvojili Nizozemsku, Belgiju i sjevernu Francusku i presjekli Englezima put na kopno.

Sav svijet čeka što će sada biti. Hoće li Nijemci udariti na Pariz i konačno skršiti Francusku a onda krenuti na Englesku ili će se najprije iskrcati na Englesko kopno i svim raspoloživim snagama slomiti Englesku i time njezino stoljetno svjetsko gospodstvo na svim morima i na svim kontinentima?

S druge strane Italija kao saveznica Njemačke sprema se da udari i ona na Francusku i Englesku. Ona hoće da Sredozemno more, kojim do sada gospodare Englezi, jer imaju u svojim rukama Suez i Gibraltar, dakle i ulaz i izlaz, bude njezino more.

Tako eto stoji danas položaj u svijetu, pa smo smatrali potrebnim da ga našim mladim čitateljima razumljivim jezikom prikažemo.

Uostalom dok na jesen u rujnu opet izidemo s novim brojem, ako još ostanemo živi, možda će sve to biti iz temelja promijenjeno.

Janko nevaljanko i knjiga

Malom Janku, nevaljanku,
kupila je majka
divnu knjigu, razbibrigu
punu priča, bajka.

Brzo Janko, nevaljanko
napravi joj uši,
rebra slomi, list izmreži,
korice poruši.

Zaplakala knjiga mala,
divna knjiga nova.
Iščezoše, odletješe
mnoga njena slova.

Što će ona i kako će
razmišljati stade.
Svakog dana nova rana,
nove trpi jade.

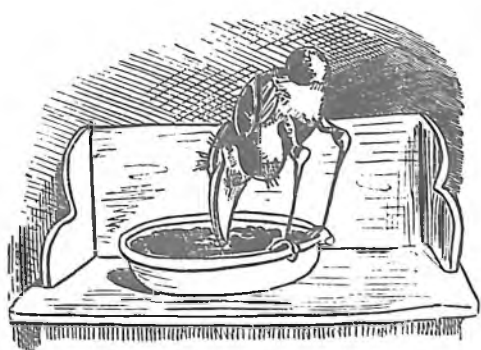
Oduči se i pobjegne,
u svijet dalek kreće...
I nikad se više Janku
povratiti ne će.

Gabrijel Cvitan

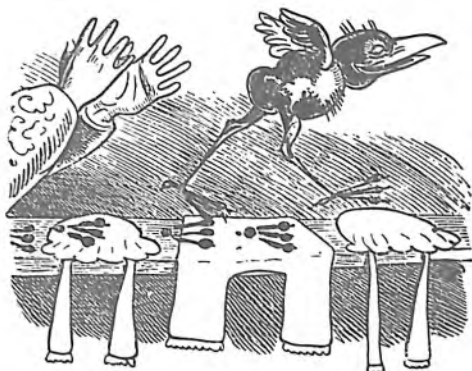
**KAKO JE DOBRA STRINA STANA
PRIPITOMILA GAVRANA**

1

**Crni gavran pekmez jede
Zdjelu gaji posred srijede**

4

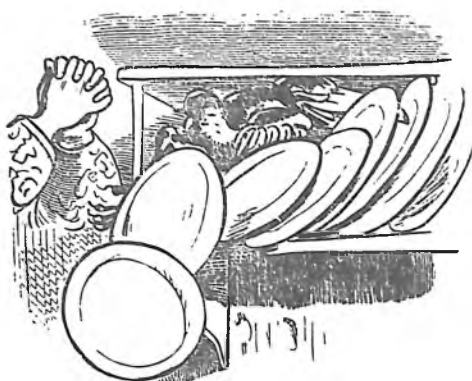
**Preko rublja gavran gaji
Na tragove slabo pazi**

2

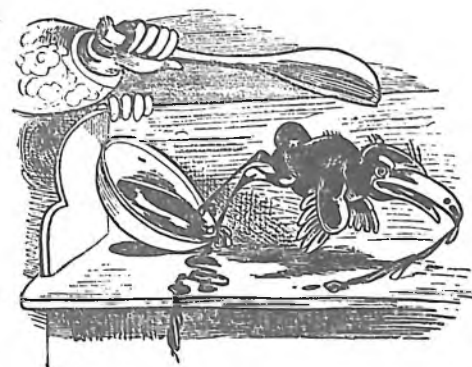
**Naokolo sve popraska
Pekmez kljuca, kljunom hrska**

5

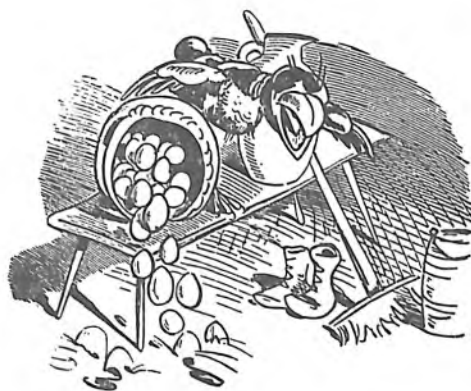
**Iza suda skrit se htjede
A tanjuri na tlu sjede**

3

**Rasrdi se strina Stana
Pa udari na gavrana**

6

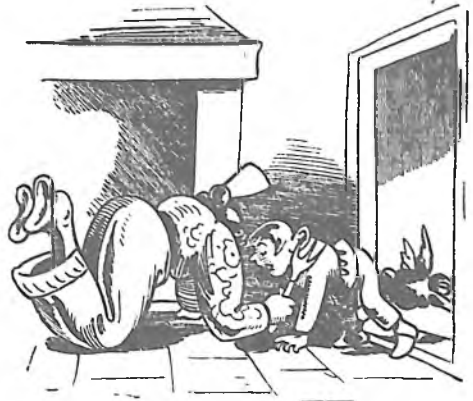
**U smočnicu zatim bježi
Već koš jaja na tlu leži**

7

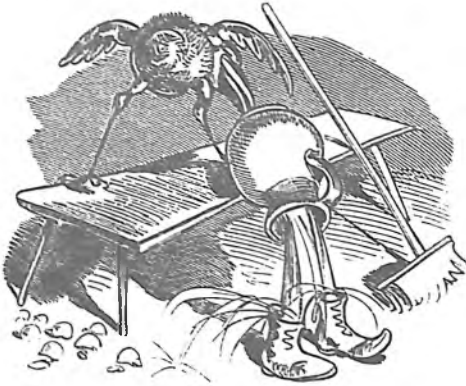
Vrčić gura sve poprijeko
U cipele curi mlijeko

10

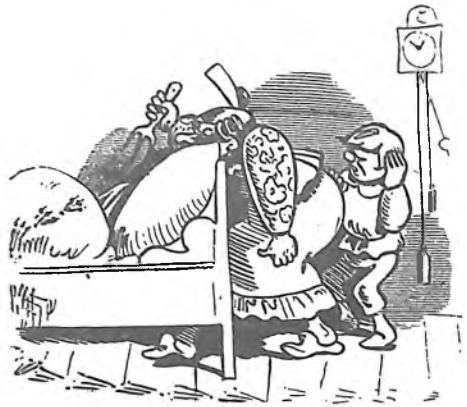
Poklizne se sve na suho
I probode dečku uho

8

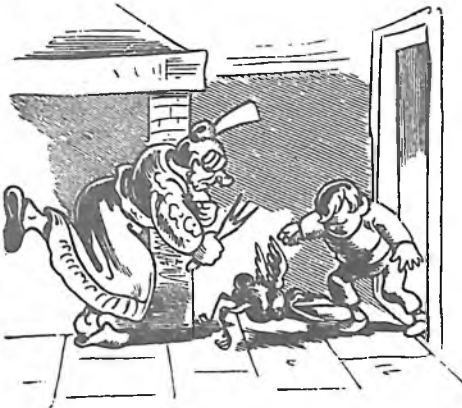
Tad na metlu staru stane
Poli nogu strine Stane

11

Ura odbi ravno devet
a naš gavran leti u krevet

9

Al je strini svega dosta
Sad će probost svoga gosta

12

Ljut je i on, čupav, bos
Pa zagriže strini nos

Duhandžija Pajo

Malog Paju
Svi poznaju,
Al malo ko o njem znade,
Da u jednom džepu
Duhana imade...
Skupio je druge dake
Da im drsko zbori
Laži svakojake...
Pred njima se
Hvasta i kostruši;
Još se hvali
Pajo mali,
Kako cigaretu
Umije da puši:
»Eh, drugovi, ja umijem
Ko niko na svijetu
Ispušiti — al do kraja! —
Cijelu cigaretu. —
Da vidite
Što se dimi!
I veliki
Zavidjeli bi mi...
Ta kažem vam:
Ko tvornica pusta,
Iz koje se dižu
Oblačine dima gusta...«
Pajo smota cigaretu,
Pripali joj kraj,
Gutne dima dvaput, triput,
Ali onda... vaj!
»Tvornica« probljedi
I naceri lice,

Iskašlje se, klone,
Strese nemilice...
Grohotom se smiju đaci,
A »tvornica« čik odbaci
I ode teturajući,
Brže svojoj kući...

Šime Fučić

PITALICE

1. Dvoje se naganja jedan drugog nikada ne stiže. Što je to?
2. Hoda bez nogu, a bez korjena raste?
3. Došao k nama gospodičić u bijelom kaputiću. Kad smo ga svukli svi smo plakali! Što je to?
4. Nema noge, ima četiri roge. Vrta ga amo, vrta ga tamo, s mjesta ne ide nikamo. Što je to?
5. Čim ih je više, tima manje važe.
6. Svakoga vidi, samo sebe ne.
7. Nema ni početka ni svršetka, a bježi i naprijed i natrag.

(Odgovor vidi na str. 30)

O t a c (nakon što je Jurića pošteno šibom natukao): Tako! Sada sam te kaznio, jer si bio neposlušan. Dobio si što te ide, da ti to ostane u pameti!

J u r i ć: Ali oče, pa moja pamet nije na onom mjestu po kojem si me ti tukao.

*

U č i t e l j: Dakle, kaži ti meni, Juriću, što vidimo nad sobom, kada smo vani u prirodi?

J u r i ć: Modro nebo! odgovori Jurić.

U č i t e l j: Dobro! Ali ako pada kiša?

J u r i ć: Kišobran, gospodine učitelju!

*

O t a c: Upamti, sine moj, što tko nauči, to mu nitko ne može oduzeti.

J u r i ć: To je istina, oče, ali što tko ne nauči, to mu se još manje može oduzeti.

*

**TISKARU SE MORA ODMAH PLATITI.
DUŽNICI, NE OKLIJEVAJTE!
DOZNAČITE ODMAH DUŽNU PRETPLATU!**

U č i t e l j: Kaži mi Juriću jednu rečenicu u kojoj će doći pridjev »nov«. Na primjer: Otac mi je kupio novo odijelo.

J u r i ć: To nije istina, gospodine učitelju. Otac mi ga je htio kupiti, ali je bilo preskupo.

*

J u r i ć: Jučer nas je sjedjelo za stolom pet. Ja sam se prignuo pod stol, da prebrojim koliko nogu imamo, i što mislite nabrojio sam jedanaest nogu. Što velite, kako je to bilo moguće.

F r a n i ć: To je nemoguće. Ili vas je bilo šest za stolom, pa je jedan bio invalid, bez jedne noge, ili vas je bilo za stolom pet, pa je jedan imao tri noge.

J u r i ć: Nije ni jedno ni drugo: bilo nas je zaista samo pet ali sam se ja zabunio u brojenju.

*

O t a c: Slušaš li ti pažljivo u školi, Juriću?

J u r i ć: Naravno, oče!

O t a c: A što najpažljivije slušaš? Što te najviše zanima?

J u r i ć: Najviše pazim na kraju sata da čujem zvono.

*

Učitelj: Reci mi, Juriću, kako su se zvali ljudi, koji su u starom vijeku živjeli kraj rijeke Nila?

Jurić: Znam, gospodine učitelju. Zovemo ih mumije.

*

Jurić: Reci mi, mamice, legu li i krave jaja?

Majka: Ne, drago dijete!

Jurić: A kokoši?

Majka: Dakako! I golubovi i kanarinci također. Ukratko sve što leti leže jaja.

Jurić: I avijatičari također?

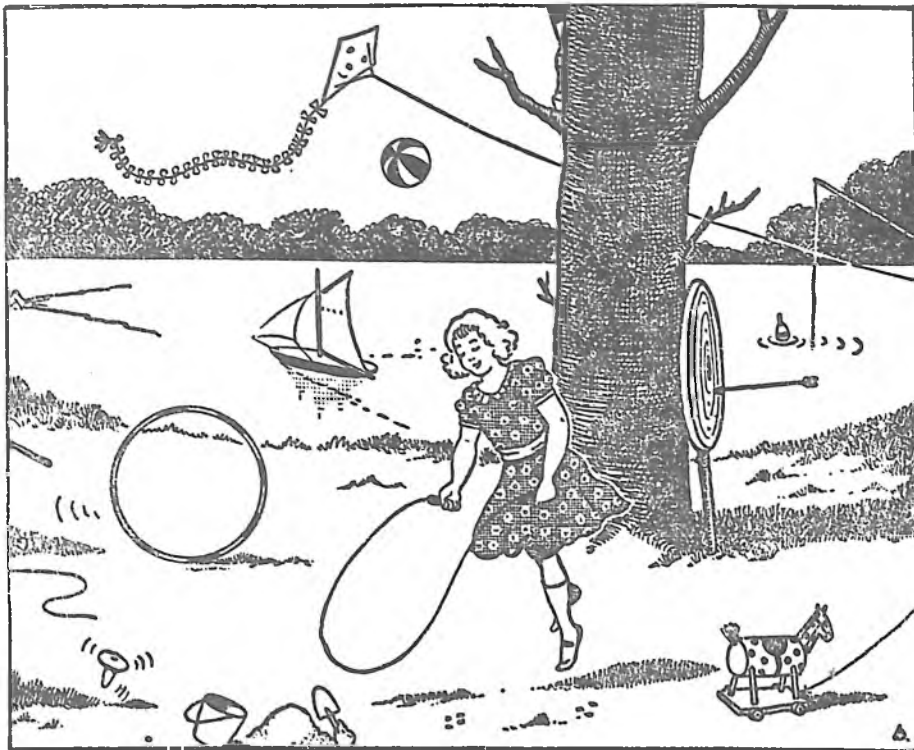
*

Učitelj: Danas smo trebali učiti o Alpama. No ja ću ih danas preskočiti.

Jurić: Joj, gospodine učitelju, pa Vi ste rekorder u skaknju.

*

KOLIKO SE DJECE IGRA NA OVOJ SLICI?

Pokažite prijateljima ovu sliku i kažite im, neka pogode koliko se djece na njoj igra.

(Da si još i preko praznika ne morate razbijati glavu, vama ćemo povjerljivo kazati, da ih ima 12. Evo ih: jedan pliva, drugi tjera obruč, treći vrti zvrk, četvrti lopaticom zgrće pijesak, peti vuče konjića, šesti strijelja u cilj, sedmi lovi ribe, osmi pušta zmaja, deveti baca loptu, deseti pušta jedrilicu, jedanaesta je djevojčica, koja preskakuje konopac, a dvanaesti?

Gdje je dvanaesti? Eno ga na stablu. Vidi mu se jedna noga).

Naj . . .

Najraširenija bolest na svijetu je malarija. Od nje boluje 700 milijuna ljudi, dakle jedna trećina cijeloga čovječanstva.

Najveća radost za svakog učenika bit će, ako ga pretplatite na »Malog Istranina«.

Najveća brzina, koju je do sada postigao aeroplan je 920 km na sat, auto 575 km, motocikl 279 km, lokomotiva 265 km, a parobrod 85 km.

Najmanja općina u Evropi je općina Bitouchov u Českoj, koja nema više nego 27 stanovnika. Općina je samostalna još od 1872 godine.

Najmanji fotografski aparat ima jedan engleski zračni pilot. Nosi ga na prstenu. Najveći fotografski aparat nalazi se u geografskom institutu u Americi. Visok je 3 metra, a širok 1 metar.

Najteži pas je Bernardinac u Sommerfestu. Težak je 114 kg, a star je 13 mjeseci.

Najskuplji biser našli su urođenici na Filipinima. Stoji 45.000 dolara (oko 2 i pol milijuna dinara). Dugačak je 23 centimetra, širok 14 cm, a visok 15 cm.

Kako se množe miševi? Do sada se držalo da se od jednog para miševa može godišnje izleći 150 do 200 potomaka. Da je to daleko od istine dokazuju pokusi koji su nedavno vršeni u Vasarhelyu u Mađarskoj. Tamo su uhvatili jedan par poljskih miševa i dobro ga hranili. Taj je par miševa u roku od 11 mjeseci imao već tri pokoljenja s ukupno 1597 mužjaka i 960 ženka, dakle ukupno 2557 potomaka. Isto se tako strašnom brzinom kote i štakori. To su dakle najveći štetočine, koji ako ih se ne tamani pojedju godišnje na milijarde vrijednosti narodne imovine.

Kada su životinje u opasnosti... U jednom od posljednjih brojeva slovenskog lovačkog lista »Lovec« opisuje jedan lovac svoje doživljaje iz lovačkog života. Godine 1938 vozeći se na saonicama opazi kako jedan jastreb progoni malog češljugara. Siromašni češljugar, bježeći ispred jastreba zaleti se ravno na lovca i sjedne mu na ruku. I nikako se nije dao s rukava tako dugo, dok nije jastreb, koji je još neko vrijeme kružio oko saonica, odletio.

Drugom zgodom — priča taj lovac — bio sam u lovu na srne. Ustrijelio sam srnu, ali kako još nije bila mrtva, došao sam u blizinu i htio sam joj lovačkim nožem skratiti smrtnu borbu. Kada sam došao k njoj srna me je tužno pogledala i stala mi lizati ruku. Meni je od uzbuđenja pao nož iz ruke. Osjetio sam toliku samilost i pokajanje, kao da je meni netko nož rinuo u sree...

Tko je brži: lastavica ili aeroplan? Lani su u Turinu napravili pokus s lastavicama. Izvadili su iz gnijezda dvije mlade lastavice, koje su bile upravo spremne da odlete na jug, te su prema tome bile u naponu svoje snage. Spremili su ih u kutiju i odvezli ih vlakom u južnu Italiju. Tamo su otvorili krletke i pustili ih. Lastavice su se dignule najprije u vis nekih 200 metara, kratko su vrijeme kružile zrakom dok se nijesu snašle, a onda su svom brzinom odletjele natrag u Turin prema svome gnijezdu. U roku od 46 minuta preletjele su daljinu od 158 kilometara, što znači 218 kilometara na sat. To je brzina, koja i kod aeroplana znači lijep uspjeh, prem znamo, da današnji aeroplani prevale oko 500 kilometara na sat. Aeroplan je dakle ipak brži od lastavice.

Čuvajte oči! Oči su najosjetljiviji dio čovječjega tijela. Oči zahtijevaju brižnu njegu, a mi im zapravo posvećujemo najmanje pažnje. Ako te oči bole i ako teško gledaš, zatvori ih da se odmore. Pazi da imaš dovoljno svijetla. Čitanje u krevetu je veoma škodljivo. Ako si bio u tamnom prostoru nemoj odmah izaći u sjajno rasvjetljeni prostor, dok se lagano ne privikneš na tu naglu promjenu. Često su bolesti očiju posljedica navale krvi u glavu. U takvim slučajevima dobro je kupati noge u toploj kupelji, koja odvuče krv iz glave.

Tko ima slabe i boležljive oči, neka ih svako jutro umiva toplim čajem od kamilica, a odmah zatim mrzлом vodom.

Svježi zrak ne škodi nikada bolesnim očima, kako se to pogrešno misli. Čisti će zrak prije izliječiti bolesno oko nego li pokvareni zrak u sobi. Treba se jedino čuvati vjetra, prašine i prejakog sunčanog svijetla.

Češnjak kao lijek. Još od starijih grčkih vremena spominje se češnjak kao izvrstan lijek. Djelovanje i razvoj štetnih bakterija u crijevima sprječavalo se primjenom češnjaka. Bakterije gnjilenja izazivaju teške posljedice u crijevima, među ostalim i to da otrovne tvari koje nastaju uslijed raspadanja bjelančevine dospjevaju u krv.

Češnjak ima veoma korisno djelovanje na sadržaj crijeva, zato je oduvijek bio cijenjen kao pučki lijek: sprječava truljenje i uništava štetne bakterije u crijevima. On nadražuje i sluzokožu želuca što ima za posljedicu porast teka. No glavna mu je osobina uništavanje otrovnih odnosa u crijevima.

Liječenje češnjakom je veoma preporučljivo u svim slučajevima gdje se radi o nepravilnom djelovanju crijeva. To liječenje ne će nikad škoditi ako češnjak uzimamo istodobno sa nekuhanim mlijekom. Možemo češnjak uzimati i tako da ga razrežemo u tanke pločice koje ćemo preliti mlijekom i pustiti da tako ostane preko noći. Najbolje će biti da taj češnjak

sa mlijekom uzmemo u jutro natašte. Nakon što smo to uzeli treba s doručkom čekati jedan sat.

Osobito djelovanje koje izazivlje češnjak nije ustanovljeno ni kod kojeg drugog prirodnog lijeka u takovom opsegu. U sasvim kratko vrijeme nestaje pritiska i bolova u trbuhu i javlja se tek.

Manje je poznato da češnjak djeluje veoma ljekovito i kod jakog bronhijalnog katara i da pospješuje izbacivanje sluzi, što bolesniku odmah poboljšava položaj.

Nov lijek protiv srdobolje (griže). Na zasjedanju kongresa liječnika internista u Wiesbadenu profesor dr. Priege podnio je svoj izvještaj o novom veoma uspješnom liječenju srdobolje. Naglasio je da do sada ta bolest nije se mogla liječiti uspješno, pošto nije bio poznat njen bacil. Dr. Priege ga je međutim pronašao, a poslije duljeg istraživanja pronašao je i način radikalnog liječenja.

Česka himna »Kde domov muj« (Gdje je domak moj) prevedena je i pjeva se do sada na pedeset raznih jezika, među ostalim slovački, poljski, lužičko-srpski, hrvatski, slovenski, bugarski, ruski, francuski, talijanski, njemački, rumunjski, španjolski, portugalski, engleski, nizozemski, danski, norveški, švedski, arapski, perzijski, estonski, letonski, litvanski, albanski, ciganski, irski, kineski, japanski, grčki, indijski, esperantski i t. d.

Đak dobio baštinu od 2 milijuna lira. Ovo zvuči zbilja kao priča. Jedan đak u Rimu pregledavao je knjige u jednoj knjižnici i tu se namjerio na jednu knjigu, čiji je pisac umro već prije 100 godina. On je knjigu sa zanimanjem pročitao od početka do konca. Veliko je njegovo iznenađenje bilo, kada je u knjizi na predzadnjoj stranici našao jedan papirić i u njemu obavijest pisca knjige, koji je molio čitatelja knjige neka pode u neku odvjetničku pisarnu i nek se tamo pozove na redni broj 162 L, 1.

Đak je bio veoma znatiželjan, pa je uzeo taj papirić i pošao u spomenutu odvjetničku pisarnu. Taj je odvjetnik bio također već davno mrtav, ali je njegovu pisarnu preuzeo drugi jedan odvjetnik. On je odmah potražio stare knjige, našao u njima redni broj 162 L, 1 i imao je što vidjeti: Pisac knjige ostavio je baštinu od skoro dva milijuna lira onome tko nade taj papirić.

ODGOVORI

1. Objed i večera. — 2. Mjesec na nebu. — 3. Luk. — 4. Vrata. — 5. Rupe u siru. — 6. Oko. — 7. Kotač.

Iz stranih zemalja

Što jedu Švedi? Švedani ne sole krumpir kao mi nego ga posipaju šećerom. Najglavnija im je hrana riba i sobovo meso. Ribu jedu pečenu, kuhanu, sušenu ili posoljenu s povrćem ili brašnom. Kruh jedu tvrdi, sušeni, lome ga i mrve, kao kod nas dvopek.

Čija je Afrika? Afrika ima 150 milijuna stanovnika, ali jedva 2 milijuna je od toga bijelaca. Najvećim dijelom Afrike gospodari Engleska. Ona ima u Africi oko jedanaest milijuna četvornih kilometara zemlje, na kojoj živi 65 milijuna stanovnika. Francuska ima nešto više zemlje u Africi i to 11 milijuna i 200 tisuća četvornih kilometara, ali na toj površini živi samo 38 milijuna stanovnika, jer je veći dio njenog afričkog posjeda pustinja. Italija ima 3,620.000 četvornih kilometara sa 14 milijuna stanovnika. Belgija ima u Africi 2,400.000 četvornih kilometara zemlje i 18 mil. stanovnika, a Portugal 2,100.000 četv. km sa 8 milijuna stanovnika. Španjolska ima 313.000 četv. km afričke zemlje, ali i to je pustinja, te na toj površini ne živi više nego 650.000 stanovnika.

Ogroman vodovod u Cirenaiki. Cirenaika je talijanska kolonija u sjevernoj Africi. Talijanska je vlada odlučila da tamo naseli 100.000 Talijana, U vezi s time počela je graditi ogroman vodovod, da bi naseljenici imali zdrave pitke vodje, jer je Cirenaika u velikom dijelu pustinja. Vodovod će biti dugačak 120 kilometara, a gradi na njemu 3000 radnika.

Doživjela je 102 godine, a nikada nije bila bolesna. Ovih je dana umrla u Pragu 102-godišnja starica Marija Humpolakova. Imala je šestero djece, od kojih je sada na životu samo jedna kći, kojoj je sada 70 godina. Humpolakova nije u svom životu bila nikada bolesna, a sada je umrla od starosti.

Najbrža riba. Neki američki ribogojac je nakon dugogodišnjeg istraživanja ustanovio da je najbrža morska riba jastog. On plovi brzinom od 40 kilometara na sat, a može istom brzinom plivati nekoliko sati, a da se uopće ne umori. Od slatkovodnih riba je najbrža štika, ali se ona s jastogom ne može uopće mjeriti, jer ona prevoli samo 16 kilometara na sat.

Okamenjena šuma. U dolini Goder između Batuma i Ahabsiha u Georgiji nalazi se okamenjena šuma. Ta je šuma, izgleda, bila u pradavno doba pokrivena velikim masama pepela, koje su izbacivali okolni vulkani skupa sa lavom. Uslijed tisućogodišnjeg procesa uz djelovanje tropskih kiša i drugih kemičkih sastojina u pepelu, zakopana su se stabla okamenila i priroda ih je automatski preobrazila. Na taj način su se sačuvala u potpunom originalnom obliku ne samo debela stabla, nego i granje i lišće. Učelnjaci su ustanovili da je šuma u Goderu sačuvala bilinske primjerke stare stotine tisuća godina. Sada se predpostavlja da se pod pepelom okamenjene šume nalaze dobro sačuvani ostaci predhistoričkih životinja.

ODGONETKE

ODGONETKE IZ BROJA 8:

Zagonetni češalj: Petar Svačić (Para, tama, ruka, vlak, četka, éebe).

Ispunjaljka: Grčki pjesnik: SOFOKLO, grčki matematičar: ARHI-MED (apis, ruho, half, isto, mrak, Emil, dušo).

Ispunjaljka: Zrinski (Zadar, Ratar, Ivana, Nalog, Smola, Krava, Irska).

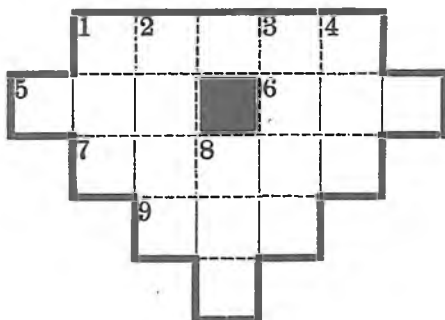
Ispravno su odgonetali: Josipa Grbac, Zagreb, Nehajska 27, — Aleksandar Jurjavčić, Krk — Slavko Kukolj, građ. škola, Ivanićgrad Drago Pilicar, Osijek, — Milan Plečaš, real. gimnaz. Sisak — Franjo Dobrodel, Visoko, konvikt — Nikola Kalšan, Visoko konvikt — Josip Bošnjak, Osijek III. bolnica — Wulz Branko, Visoko, konvikt — Milivoj Šodić, đak, Kostrena Sv. Lucija — Ivanka Draganić, Split, Borčićeva ul. 1 — Gustika Zajc, Brod na Savi — Gustav Šehter, Retfala, Štrosmajerova 128 — Mirko Engel, Osijek, Beogradska 8 — Mira Bauernfreund, Pleternica — Duško Turina, Kraljevica.

Nagrađeni: Josipa Grbac, Zagreb, Nehajska 27 — Aleksandar Jurjavčić, Krk — Pilicar Drago, Osijek, Štrosmajerova 24 — Ivanka Draganić, Split, Borčićeva ul. 1

KRIŽALJKA

Vjekoslav Frlan (Kastav)

Okomito:

- 1 stijena
- 2 pojam kod kartanja, dobitak
- 3 domaća životinja, mužjak-predvodnik
- 4 gorostas
- 8 obratno od dana

Vodoravno:

- 1 ustanova
- 5 osjetilo
- 6 sredstvo za čišćenje
- 7 vel. srednjoevropska rijeka
- 9 glas

POSJETNICA

Zlatko Čubaković (Sisak)

KARLO BOSSI

Što je po zanimanju ovaj Talijan?

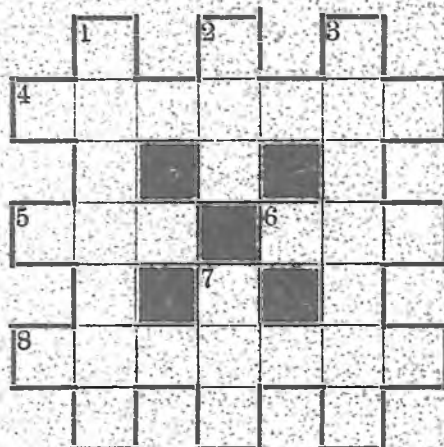
ZAGONETNI ČESALJ
 Đorđe Šeserinać (Tompojevci)

1. Priboka Drave, — 2. Muško ime, — 3. Stari hrvatski grad na Kupu, — 4. Sprava za tucanje šećera — 5. Šivaći pribor, — 6. Žensko ime.

I- II Hrvatski ban, Istranin

KRIZALJKA
 Vjekoslav Frlan (Kastav)

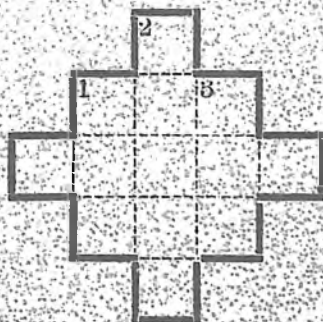
OKOMITO:

1. Istarski romanopisac
 2. Snaga
 3. Gradić u Dalmaciji
 7. Vrsta športa

VODORAVNO:

4. Lijepo narodno ime
 5. Pojava na vodi
 6. Turski plemić
 8. Narodno ime

ISPUNJALJKA
 Mlikota Ante (Mostar)

1 sprat

2 vrst živadi (mužjak)

3 pokazna zamjenica

Okomito i vodoravno isto

ISPUNJALJKA
Vjekoslav Frlan (Kastav)

I

vrsta kave, grad u Arabiji

boginja iz narodne priče

odjeća

vrsta psa

pomorsko oružje

brazda na licu

žensko ime

velika azijska država

vremenska nepogoda, grad

II

I—II Pjesnik hrvatske himne

DVIJE POSJETNICE
Zlatko Čubaković (Sisak)

G. SOPIĆ

Odakle li je samo gosp. Sopić?

KVI. BRUNDO

Odakle je ovaj gospodin Kvirin Brundo?

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — a inostranstvo dvostruko.

Uredništvo i uprava nalaze se u Krajiškoj ulici br. 12.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Krajiška ulica 12. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.

Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Radićeva 26